

T.B.M.M.
BDP ve DEMOKRASI PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3251
Tarih: 18.05.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

“2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ayla Akat Ata
Batman Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Sağlık, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler			
Tarih:	21 Mayıs 2013	E. No: 211542		
Yam.Uzm.	Bek.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR DŞK.LİĞİ
15 Mayıs 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
15 Mayıs 2013
No: 211629

GENEL GEREKÇE

24/4/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun Ek 7. maddesinde bakıma muhtaç engelli vatandaşlara verilen aylık Evde Bakım Maaşı düzenlenmiştir. Fakat bu madde, engellilerin bakım ihtiyacını karşılamakta oldukça yetersiz kalmakta, öte yandan onları pasifize ederek ev yaşamına mahkum etmektedir.

Engelli bireyler, toplumun diğer tüm kesimleri gibi bağımsız bir yaşam sürebilme hakkına sahiptir. Fakat devletin sağladığı bakım hizmeti maaşı, engelli bireylerin ailelerinden bir kişi tarafından bakılmasını öngörmekte ve dolayısıyla bireyleri aileleriyle yaşamaya ve vakitlerini evde geçirmeye mecbur bırakmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, engellilerin büyük çoğunluğu dünyanın her yerinde yoksul kesimden gelmektedir. Halihazırda düşük geliri olan engelli birey, çalışma şartlarından da yoksunsa devletten ödenecek bu maaşa mecbur kalmakta ve başka bir seçeneğe sahip olmamaktadır. Engelli bireyin yaşam alanını kısıtlayan bu uygulama, onun özel ve aile yaşantısına da kısıtlar getirerek dezavantajlı durumunu ikiye katlamaktadır.

Bakım hizmeti, yönetmelikte özellikle cinsiyet belirtilmemiş de olsa genellikle ailedeki kadınlardan biri tarafından verilmektedir. Lakin bu kişilerin bakım hizmeti vermeye elverişli olup olmadığına dair bir denetleme yapılmadığından hizmeti veren kadın açısından de pek çok fiziksel ve psikolojik sorun ortaya çıkabilmektedir. Sonuç olarak hem bakım hizmetini veren kadın hem de hizmetten yararlanan bireyin hayat kalitesi olumsuz etkilenmekte ve bireyler arasında muhtaçlık ilişkisi açığa çıkabilmektedir.

Engelli bireylerin eşit koşullarda yaşayabilmesi için gerekli düzenlemeler yapıldığı takdirde, özgürce yaşayarak kimseye muhtaç olmadan kendi yaşamlarını sürdürebilecekleri açıktır. Bunun için, fiziksel çevrenin erişilebilir olması ve her türlü engellinin yaşayabileceği konutların tasarlanması iyi bir başlangıç olacaktır. Bu koşullar sağlandığı takdirde, isteyen engelli bireyler günlük ihtiyaçlarını alanında uzman olan asistanların desteğiyle sağlayabilecek ve kimseye yük olduğu hissine kapılmayacaktır.

Kişisel asistanlar tarafından günlük bakım hizmetlerinin karşılanmasına ek olabilecek bir diğer önlemse dünyada pek çok örneği bulunan bağımsız yaşam merkezlerinin açılması olacaktır. Böylelikle, evde yakınları tarafından bakım hizmeti almak istemeyen kişiler bu merkezlerde uzman asistanlar ve teknik altyapı desteğiyle yaşayabilir olacaktır. Bu düzenleme hem engelli kişilerin yerinin "ev" olduğu şeklindeki algıyı yıkacak, hem de bireylerin yaşamlarını nasıl ve kimlerle geçireceğini seçme hakkını tanımış olacaktır. Bu merkezlerin herkes için ulaşılabilir olması ve kültürel, sosyal, eğitsel ve sağlıkla ilgili her türlü hizmeti barındırıyor olması önemlidir.

Engelli birey, yaşamını nerede ve nasıl sürdüreceğine kendi karar verebilmeli ve bakım hizmetini kendi ihtiyaç duyduğu şekliyle alabilmelidir. Bu noktada devlet tarafından her türlü teknik ve personel hizmeti sağlanmalı ve tercih hakkı bireylere bırakılmalıdır. Şu anda var olan evde bakım maaşı, engellilerin sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesinin koşulu olarak evden çıkmamayı ve bağımlı ilişkiler sürdürmeyi sunmaktadır. Açıktır ki bu şekliyle bakım hizmeti engellilerin toplum yaşamına katılabilmelerini değil, tersine izole bir yaşam sürmelerini amaçlamaktadır. Oysa, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürmek için kişinin, hiçbir kısıtlama olmaksızın tüm sağlık hizmetlerinden ücretsiz ve tercih ettiği biçimiyle yararlanabilmesi şarttır.

Teklif ettiğimiz düzenlemeyle, engelli bireyin önünde bakım hizmetiyle ilgili seçenekler olacak ve birey bunlardan kamu hizmeti olarak istediği şekilde yararlanacaktır. Avrupa'da ve pek çok ülkedeki örnekler bunun mümkün olduğunu göstermekte ve engellilerin toplumun geri kalanıyla "gerçekten eşit" olabilmesinin tek yolunun "bağımsız yaşam"ı da kapsayan tercihler bütünü olduğunu ortaya koymaktadır.

1982 yılında hazırlanan "Birleşmiş Milletler Özürlü Kişilerin Hakları Sözleşmesi", devletlerin engelli vatandaşlar karşısındaki sorumluluğunu tanımlarken "herhangi bir ayırım yapılmaksızın özürlü kişilerin en yüksek sağlık hizmeti standardına ulaşma hakları"ni vurgulamıştır.

Üzerinden otuz yıl geçmiş olmasına rağmen, Türkiye'de var olan uygulama, engellileri "yardıma muhtaç" bireyler olarak görmekten öteye geçmemiş, bakım hizmetlerini müşteri-satıcı ilişkisi kurarak çok sınırlı bir ölçekte çözmeye çalışmıştır. Oysa ki, her türlü bakım hizmeti devlet-birey arasındaki güven ilişkisine karşılık gelen hak temelinde olmalı ve bu temelde sağlık, sosyal güvence, eğitim, iş, kültür ve diğer her alanda, destekleyici önlemlerle eşit olarak sunulmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

1- İşbu kanun teklifi, engelli bireylere yönelik bakım hizmetlerinin çeşitlendirilmesini ve böylece bireylerin yaşamlarına dair inisiyatifi ellerinde bulundurmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Engelli bireylerin toplumun geri kalanıyla eşit koşullarda yaşaması ancak bu sayede mümkün olabilecektir.

2- Yürürlük maddesidir.

3- Yürütme maddesidir.

SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/4/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun Ek 7. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek Madde 7

Bakım hizmetine ihtiyaç duyduğu tespit edilen ya da bakım hizmeti almak istediği hakkında başvuruda bulunan engellilere, kişinin kendi tercih ve ihtiyacına yönelik olarak aşağıdaki seçeneklerden biri, kişinin maddi olanaklarına bakılmadan ve ayırım yapılmaksızın sunulur. Engelli birey, hangi hizmetten yararlanacağını kendisi belirler.

A- Engelli birey, evinde kendisinin belirlediği bir yakını tarafından bakılmak isteniyorsa, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenen miktar kendisine ödenir.

B- Engelli birey, evinde bir uzman asistan desteğiyle bakım görmek istiyorsa, kişinin ihtiyaç duyduğu bakım alanında eğitimli bir uzman Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ortaklığında atanarak, günlük ihtiyaçlarını gidermesi sağlanır. Bu takdirde, bakım alacak kişinin maddi durumuna bakılmaksızın bu hizmet ücretsiz olarak devlet tarafından sağlanır. Bakım hizmetini verecek uzmanın kim olduğu ve bu hizmeti günde kaç saat süreyle vereceği Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ortaklığında yönetmelikle düzenlenir.

C- Engelli birey, ihtiyaç duyduğu bakımı ev dışında almak istiyorsa, kendisine en yakın Bağımsız Yaşam Merkezi'nde bu hizmet kendisine sunulur. Merkezde yatılı kalıp kalmayacağı kişinin kendi talep ve ihtiyacına göre belirlenir. Bu hizmet devlet tarafından ücretsiz olarak sağlanır. Bağımsız Yaşam Merkezleri'ndeki sosyal, kültürel ve sağlığa dayalı hizmetlerin en yüksek kalitede sağlanması için teknik altyapı ve personelle ilgili belirlemeler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ortaklığında yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.